

POLG gēna polimorfismu izpēte saistībā ar novecošanos un mitohondriālās DNS heteroplazmiju

**Jānis Ķimsis, Liāna Pliss, Jānis Margevičus¹,
Aleksandra Aitullina², Renāte Ranka²**

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs

¹ *Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija*

² *Rīgas Stradiņa universitāte, Farmācijas ķīmijas katedra, Latvija*

Ievads. Mitohondriālās DNS (mtDNS) heteroplazmijas sastopamība un izpausmes biežums ir saistīts ar cilvēka novecošanu. Vienīgās mtDNS replicējošās un labojošās DNS polimerāzes POLγ katalītisko subvienību POLγA kodējošā gēna *POLG* polimorfismi ir saistīti ar vairākām patoloģiju grupām, to skaitā progeroidajiem sindromiem, kam raksturīga kļūdu uzkrāšanās mtDNS.

Līdz šim *POLG* gēns ir pētīts tikai saistībā ar patoloģijām. Iespējams, ka pastāv *POLG* gēna polimorfismi, kas paātrina kļūdu uzkrāšanos mtDNS un novecošanu, neizraisot veselības stāvokli, kas uzskatāms par patoloģisku.

Darba mērķis. Veikt POLγA 3'-5' eksonukleāzes domēnu kodējošo gēna *POLG* 2.-7. eksona polimorfismu noteikšanu indivīdiem no dažādām vecuma grupām bez izteiktām patoloģijām. Salīdzināt polimorfismu prevalenci starp dažādām vecuma grupām un mtDNS haplogrupām, kā arī to ietekmi uz heteroplazmijas sastopamību.

Darba uzdevums. Sekvenēt attiecīgos eksonus 165 cilvēkiem no trīs vecuma grupām. Noteikt heteroplazmiju mtDNS HVS I rajonā un mtDNS haplogrupas.

Materiāls un metodes. Šajā pētījumā izmantoti DNS paraugi no indivīdiem vecuma grupās 20-45 gadi (54 paraugi), 65-75 gadi (56 paraugi) un vairāk nekā 85 gadi (55 paraugi). DNS paraugi saņemti no Latvijas Genoma centra, izdalīti no perifērajām asinīm. *POLG* gēna 2.-7. eksons sekvenēts, izmantojot *BigDye Terminator Kit* un kapilāro elektroforēzi (*ABI PRISM 3130xl*). MtDNS haplogrupu noteikšanai izmantota *PCR-RFLP* metode un HVS I rajona sekvenēšana. Heteroplazmijas noteikšanai HVS I rajonā izmantota *SURVEYOR* endonukleāze.

Rezultāti. Haplogrupu piederības sadalījums Latvijas iedzīvotājiem: dominējošā ir H un U haplogrupa. Heteroplazmija konstatēta 34 (20,6%) paraugiem. Heteroplazmijas sadalījumā pa vecuma grupām netika novērotas statistiski nozīmīgas atšķirības.

No visiem 165 DNS paraugiem tikai vienam indivīdam konstatēts polimorfisms *POLG* gēnā, 2. eksonā, kas izraisa aminoskābju nomaiņu. Šim indivīdam netika konstatēta heteroplazmija mtDNS HVS I rajonā.

Secinājumi. POLγ ir vienīgā cilvēka mtDNS replicējošā un uzturošā polimerāze, tādēļ zemo polimorfismu skaitu varētu skaidrot ar tās augsti konservatīvo nukleotīdu secību. Šajā pētījumā nav konstatēta korelācija starp *POLG* gēna eksonukleāzes domēna polimorfismu klātbūtni un heteroplazmijas sastopamību mtDNS HVS I rajonā, cilvēkam novecojot. Turpmākajos pētījumos nepieciešams sekvenēt pārējos *POLG* gēna eksonus, kā arī palielināt paraugkopu.